

พระพุทธศาสนากับการลงโทษ

Buddhism and Punishment

พระมหาศักรินทร์ ธมฺมาลโย

Phramaha Sakarin Dhammalyo

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาปรัชญา

Ph.D. Student Department of Philosophy

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Gradual School Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : saclynmaster@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องพระพุทธศาสนากับการลงโทษนี้ เป็นบทความที่นำเสนอเนื้อหาของการล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและบทลงโทษของบรรพชิตเป็นประเด็นแรก ประเด็นต่อมา คือ การล่วงละเมิดกฎหมายและบทลงโทษของคฤหัสถ์ที่ละเมิดศีลธรรมและจริยธรรม โดยแบ่งประเด็นออกเป็นดังนี้ 1. เสนอข้อคิดเห็นเรื่องการลงโทษทางพระพุทธศาสนาสำหรับบรรพชิตโดยเฉพาะ 2. ไม่เห็นด้วยกับเรื่องจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาในมุมมองของนักวิชาการตะวันตกผ่านงานเขียนเรื่องอหิสา และ 3.สรุปและให้ความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษทางพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา, การลงโทษ

ABSTRACT

An article, "Buddhism and Punishment" deals with the content of harassment discipline and penalties of the monks. Another issue is about violation of the law and punishment of the household for violating morality and ethics which is divided into issues below. 1) Proposed remarks on Buddhist punishment for a monk in particular cause. 2) Do not agree with the ethics of Buddhism in the point of view of Western scholars written about non-violence. And 3) Conclusions and reflections on punishment according to Buddhist doctrine.

Keywords: Buddhism, Punishment

1. ความนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ สองประการ คือ อธิบายการลงโทษทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือการลงโทษเฉพาะนักบวชหรือภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ประการที่สองเพื่อขยายความเรื่องหลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนาซึ่งประเด็นหลัก สองประเด็นนี้ ส่วนท้ายผู้เขียนจะสรุปเนื้อหาให้เห็นว่าการลงโทษทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักบวชหรือภิกษุในพระพุทธศาสนา มีบทลงโทษอะไรบ้าง แก้ไขได้หรือไม่ และหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนานั้น มีกี่ระดับ สำหรับหลักจริยธรรม เป็นการประพจน์ของศาสนิกในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ไม่จำกัจะต้องนักบวชหรือไม่ใช่ นักบวช กล่าวคือเฉพาะหลักจริยธรรมของพุทธบริษัท

2. พระพุทธศาสนาในมุมมองของนักคิดยุคใหม่

ความคิดแบบยุคใหม่ หรือแนวยุค (Modern Paradigm) (อดิศักดิ์ ทองบุญ, 2551, หน้า 140) ค.ศ. 1500 เป็นต้นมา วิทยาศาสตร์พบวิถีทางที่แน่ชัดของตน ตั้งตัวเป็นวิชาอิสระได้ก็ค้นพบประดิษฐ์และก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนเป็นที่หวังกันว่าวิทยาศาสตร์จะแก้ปัญหาทุกอย่างของมนุษย์ได้ วิทยาศาสตร์อาจจะรักษาโรคได้ทุกชนิด วิทยาศาสตร์อาจจะขจัดความตายและความชรามนุษย์ทุกคนจะเป็นหนุ่มเป็นสาวตลอดกาลโดยไม่ต้องกังวลเรื่องความเจ็บป่วย ชราภรณ์ วิธีทางวิทยาศาสตร์จะช่วยวางระเบียบสังคมให้มนุษย์ได้แบ่งปันส่วนความสุขกันอย่างยุติธรรม แต่ละคนได้แบ่งส่วนทำงานน้อยที่สุด และใช้เวลาที่เหลือส่วนใหญ่หาความบันเทิงอย่างไร้ความกลัวและความกังวลใดๆ ทั้งสิ้น โลกนี้น่าจะเป็นสวรรค์ได้อย่างไม่ต้องพึ่งโลกหน้า

แนวคิดหลังแนวยุค จึงเชื่อว่าโลกมีกฎเกณฑ์ และการรู้กฎเกณฑ์ของโลกนี้จะเป็ทางสู่สวรรค์ในโลกนี้ ผู้ยึดถือแนวคิดแบบนี้จะทุ่มเททุกอย่างเพื่อผลักดันการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว คนที่หัวรุนแรงอาจวางนโยบายทำลายความเชื่อ ความหวัง และความสุขในโลกหน้าทุกรูปแบบด้วย อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันในโลกนี้ก็ยังมีผู้ยึดถือแนวคิดแบบดึกดำบรรพ์ แบบโบราณ และแบบยุคกลาง ดำรงชีวิตเคียงบ่าเคียงไหล่อยู่ด้วยเสมอ การแสดงออกในแง่มุมต่างๆ คละปนกันในการนับถือศาสนาก็เช่นกัน

ไอน์สไตน์ ได้วางมุมมองถึงรูปแบบของศาสนาต่างๆ ไว้รวมเป็น 3 รูปแบบ (คงศักดิ์ ต้นไพจิตร, 2552, หน้า 61-62)

“ศาสนาแห่งความกลัว” (Religion of Fear) พระเจ้าแห่งพายู พระเจ้าแห่งไฟ เป็นต้น

“ศาสนา”เพื่อศีลธรรมและสังคม” (Moral/Social Religions) เป็นศาสนาของสังคมที่เจริญขึ้นมาแล้ว เช่น ศาสนาที่ประกอบด้วยพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งเป็นผู้ปกครองรักษา ตบรางวัล และทำโทษได้ ซึ่งครอบคลุมศาสนาโลกส่วนใหญ่ในโลก เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู เป็นต้น

“ศาสนาสากล” (Cosmic Religions) เป็นศาสนาที่ถือกำเนิดจากประสบการณ์ของอัจฉริยบุรุษ เยี่ยงพระพุทธเจ้า ไม่นับถือพระเจ้าของหรือคัมภีร์ หากว่าเน้นถึงการรู้ธรรมเฉพาะตน เช่น พระอรหันต์ ซึ่งศาสนาพุทธจัดอยู่ในกลุ่มนี้ และมีความโดดเด่นกว่าศาสนาอื่นๆ

มหาตมะ คานธี ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนาว่าเป็นบรมครูผู้ยิ่งใหญ่

“เพราะคำที่พวกเราได้นำเอาหลักคำสอนของพระองค์มาใช้ในชีวิตจริงพวกเราจึงควรถวายการอภิพาสติแต่พระองค์ว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระบรมครูของมวลมนุษย์ ตลอดเวลาที่โลกนี้ยังดำรงอยู่ ข้าพเจ้ามั่นใจอย่างไม่หลงเหลือความเคลือบแคลงเลยแม้แต่น้อยว่า พระองค์จะทรงดำรงฐานะประมาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดของมวลมนุษยชาติ” (คงศักดิ์ ต้นไพจิตร, 2552, หน้า 70)

ยวาทธลลเนห์รุ กล่าวถึงพระพุทธเจ้าเป็นอภิชาติบุตรผู้รุ่งโรจน์

“พระพุทธเจ้า โอรสแห่งภารตประเทศ เป็นผู้รุ่งโรจน์ที่สุด ยิ่งใหญ่ที่สุดและชาญฉลาดที่สุดในโลก แห่งความขัดแย้ง ความเกลียด และความเบียดเบียนกันนี้ พระธรรมคำสอนของพระองค์จึงเปล่งรัศมีเป็นประกายดังพระอาทิตย์ทรงกลด ฉะนั้น” (คงศักดิ์ ต้นไพจิตร, 2552, หน้า 71)

เซอร์แอ็ดวินอาร์โนลด์ กล่าวถึงพระพุทธเจ้าไว้ว่า หากผู้ใดเสมอเหมือนหาได้กว่าเพิ่มเติมว่า “พระบรมศาสดา ผู้รื้อขนสรรพสัตว์ออกจากทุกข์ เจ้าฟ้าชายสิทธิธรรมาธิเบียงอย่างสง่างามบนพื้นดิน ทั้งในโลกนี้เทวโลก และนรกทั้งหลาย พระบรมศาสดาของพวกเรา หากผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ พระองค์เป็นผู้ได้รับเกียรติจากมหาชน ทรงเป็นผู้มีความปรารถนาดีที่สุด งามงามที่สุดและเมตตาที่สุด ทรงเป็นพระบรมครูผู้สอนธรรม และพระนิพพาน” (คงศักดิ์ ต้นไพจิตร, 2552, หน้า 70)

3. จริยธรรมทางพระพุทธศาสนา (Moralin Buddhism)

Charles K. Fink [Online] ได้เขียนงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนาการลงโทษ และจริยธรรมไว้หลายประเด็น ประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียน ไม่เห็นด้วยคือเรื่อง อหิงสา โดย Charles K. Fink กล่าวโดยสรุปว่า อหิงสา คือ หลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนา โดยผู้เขียนจะขอให้ตัวอย่างเป็นลำดับ

ทางพระพุทธศาสนา มีหลักประเพณีหรือหลักการปฏิบัติที่เรียกว่า ศีล สำหรับอุบาสกอุบาสิกาและพุทธมามกะทั่วไป จะรับ ศีล 5 เป็นนิจ ศีล 5 หรือ เบญจศีล (ความประพฤติชอบทางกายและวาจา, การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย, การรักษาปกติตามระเบียบวินัย, ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว, การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน - the Five Precepts; rules of morality) เป็นการรักษาสารรวมกาย วาจา ตลอดจนการประพฤติขั้นสูงรวมถึงจิตใจ อหิงสา (Ahimsa) มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต มีปรากฏครั้งแรกอยู่ในคัมภีร์แรกอยู่ในคัมภีร์พระเวทยุคกลาง แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานระบุว่า เป็นทั้งคำบาลีและสันสกฤต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1341) หรืออหิงสาเป็นธรรมในหมวดปัญญาในมรรคมีองค์ 8 อยู่ในสัมมาสังกัปปะ หรือการดำริชอบ ส่วนของ อหิงสาสังกัปปะ หรือเรียกว่ากุศลสังกัปปะ (ที.ปา. 11/305/261) (อหิงสาหรืออหิงสธรรมดูเหมือนจะเป็นธรรมะของหลายศาสนาอีกประการหนึ่งด้วย เช่น ศาสนาฮินดู ศาสนาเชน และพระพุทธศาสนา)

อหิงสาหรืออหิงสในพระพุทธศาสนาจัดเป็นมรรคหรือข้อปฏิบัติในฝ่ายปัญญาเพราะต้องมีเจตนาเป็นตัวกำหนดรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพิจารณา ในขณะที่เดียวกัน จริยธรรมพื้นฐานของพุทธบริษัทก็คือศีล 5 และอหิงสาดูเหมือนจะเป็นศีลข้อแรก ซึ่งเป็นเพียงจริยธรรมขั้นต้นเท่านั้น เพราะพระพุทธศาสนามีได้เน้นศีลข้อใดพิเศษเพียงแต่ให้ศาสนิกชนเน้นองค์รวมเป็นสำคัญ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ศีลทั้ง 5 ข้อนั้นนั่นเองคือหลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนา

ส่วนในงานเขียนของ Charles K. Fink อหิงสา จะเป็น Nonviolence คือ ความไม่เบียดเบียนหรือการไม่ใช้ความรุนแรง ในปัจจุบันอหิงสธรรมจัดเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่น่าสนใจในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง (ชัยวัฒน์ สถาอานนท์, 254, หน้า 287) ตรงข้อนี้เห็นได้จากตัวอย่างจาก มหาตมะ คานธี [ผู้ปลดแอกอินเดีย ส่วน ดร.เอ็มเบดการ์ปฏิรูปสังคม ผู้ต้องการทำลายระบบวรรณะให้หมดไปจากประเทศอินเดีย – ผู้เขียน] ผู้กอบกู้อิสรภาพสู่อินเดีย

4. การลงโทษทางพระพุทธศาสนา (Reconciliation in Buddhism)

การลงโทษทางพระพุทธศาสนา (บรรพชิต) สำหรับนักบวชหรือภิกษุในพระพุทธศาสนา มีบทลงโทษอะไรบ้าง แก้ไขได้หรือไม่ และหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนานั้น และจะลงโทษได้ก็ต่อเมื่อภิกษุนั้นต้องอาบัติ [อาบัติ หมายถึง การต้องโทษทางพระวินัย เพราะทำความผิดต่อพระพุทธานุญาต หรืออธิมาจารที่พระพุทธเจ้าบัญญัติห้ามมิให้ประพฤติกุศลผู้ฝ่าฝืนต้องมีโทษตามที่กำหนดไว้ในพระวินัยแต่ละสิกขาบท ซึ่งมีการกำหนดโทษไว้ลดหลั่นกันไป อาบัติที่หนักที่สุด คือ ขาดจากความเป็นภิกษุ โทษอย่างกลางต้องอยู่กรรมประพฤติมานานถึงจะพ้นได้ และโทษอย่างเบาต้องประจานตนเองต่อหน้าภิกษุอื่นจึงจะพ้นได้-ผู้เขียน] ล่วงเกินสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้หรือคือข้อที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้เป็นบทบังคับให้ภิกษุประพฤติ

การลงโทษสำหรับบรรพชิต

นิคหกรรม ตามกฎหมายอาญา มาตรา 4 (3) ว่า หมายถึงการลงโทษตามพระธรรมวินัยและรวบรวมจากคำจำกัดความของพระเถระผู้ใหญ่หลายท่านอาทิเช่น

1. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงอธิบายถึงนิคหกรรมไว้ว่า นิคหกรรม หมายถึง การข่มเป็นภิกษุอย่างหนึ่งแห่งผู้ปกครองหมู่ คู่กับการยกย่อง เป็นกิจที่สำคัญสำหรับใช้ข่มบุคคลและ

เพื่อความผาสุกแห่งภิกษุผู้มีศีล ท่านกล่าวว่า เป็นผลที่มุ่งหมายแห่งการบัญญัติสิกขาบทด้วย พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงนิกกรรมในเมื่อมีพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ประพฤติมิชอบ ควรแก่การลงนิกกรรม

2. พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์ คงคปณฺโณ) ได้กล่าวอธิบายถึงนิกกรรมไว้ว่า นิกกรรม คือ การที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทกำหนดโทษแก่ผู้ล่วงละเมิดสิกขาบทนั้นๆ อันเป็นการบัญญัติโทษอาญา ซึ่งเรียกว่าพุทธอาญา เพื่อปราบปรามผู้ควรปราบปราม และทรงบัญญัติหลักการปฏิบัติ อันเป็นส่วนแห่งการยกย่อง

3. พระราชรัตนกวี (ไสว สุจิตโต) ได้อธิบายถึงกฎนิกกรรมของมหาเถรสมาคมไว้ว่า ในทางคณะสงฆ์ มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เท่านั้นที่เป็นกฎหมายประเภทสารบัญญัติ คือ เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของพระภิกษุที่เป็นเจ้าอาวาส เจ้าคณะ และพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในการปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับ ส่วนกฎหมายประเภทวิธีสบัญญัติ คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงวิธีการต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์จะเรียกร้องขอความคุ้มครองตามกฎหมายยังไม่มี คงมีเฉพาะในพระวินัยเท่านั้น คือ สิกขาบท 227 ของพระภิกษุเป็นสารบัญญัติ 220 สิกขาบท เป็นวิธีบัญญัติ 7 สิกขาบท เพราะเหตุนี้ ในมาตรา 18 และมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์จึงได้บัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2521) ว่าด้วยการลงนิกกรรมไว้ มีผลเท่ากับกฎหมายประเภทวิธีบัญญัติเฉพาะในทางคณะสงฆ์เท่านั้น เพื่อดำเนินการให้ชอบด้วยพระธรรมวินัย และให้อำนาจแก่พระภิกษุผู้พิจารณา และคณะผู้พิจารณาลงนิกกรรมแก่พระภิกษุผู้ละเมิดพระธรรมวินัย เป็นการสนับสนุนส่งเสริมพระวินัย เป็นเครื่องมือของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์จะพึงดำเนินการตามกฎหมายมหาเถรสมาคม

4. พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) ได้กล่าวอธิบายถึงอำนาจตุลาการของมหาเถรสมาคม สรุปได้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์หรือคดีความในคณะสงฆ์ซึ่งเดิมเคยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะวินัยธร ตกมาเป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 25 ที่บัญญัติ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคมกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้การลงนิกกรรมเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวกรวดเร็วและเป็นธรรม

เป็นวิธีการลงโทษภิกษุตามพระธรรมวินัยเพื่อให้เข็ดหลาบ นิกกรรม ใช้สำหรับลงโทษภิกษุผู้ทำเสียหาย เช่น ก่อการทะเลาะวิวาท ทำความอื้อฉาว มีศีลวิบัติ ตีเตียนพระรัตนตรัย ประพฤติอนาจาร ละล้างพระบัญญัติ เป็นต้น

นิกกรรม เป็นกิจที่พึงทำอย่างหนึ่งของผู้ปกครองหมู่คณะ เป็นคำคู่กับปักษะคือการยกย่อง ทั้งสองอย่างนี้เป็นเครื่องมือในการปกครอง มีความสำคัญเท่า ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อความอยู่ผาสุกแห่งสงฆ์ เมื่อมีผู้ประพฤติมิชอบ สมควรแก่อนิกกรรม พระพุทธเจ้าก็ทรงประทานอนุญาตให้สงฆ์ทำนิกกรรมแก่ผู้นั้นตามพระธรรมวินัยที่ระบุไว้ในพระธรรมวินัยมี 6 วิธี คือ

1. ตัชนียกรรม ช่มไว้ด้วยการดำนิโทษ
2. นิยสกรรม ถอดยศ ทำให้หมดอำนาจหน้าที่
3. ปัพพาชนียกรรม ขับไล่ออกจากหมู่คณะ ให้สึก
4. ปฏิสารณียกรรม บังคับให้ขอขมาเมื่อล่วงเกินคฤหัสถ์
5. อุกเขปนียกรรม ตัดสิทธิ์ที่จะพึงได้บางอย่าง
6. ตัสสาปาปิยสิกากรรม ลงโทษหนักกว่าความผิดฐานให้การกลับไปกลับมา

พุทธบัญญัติ ข้อที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้วินัยสำหรับพระ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551, หน้า 271) หมายถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับที่พระพุทธเจ้าตั้งไว้ ระเบียบการปกครองภิกษุและภิกษุณี หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่าพระวินัยเกิดขึ้นจากการที่มีภิกษุหรือภิกษุณีประพฤติไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม หรือประพฤติ

เสียหายขึ้นจนชาวบ้านพากันตำหนิติเตียนแล้วทรงรับทราบจึงให้ประชุมสงฆ์ ไต่สวนได้ความจริงแล้วจึงทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามไว้ การบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้ามีลักษณะเช่นนี้ทั้งหมด

เนื่องจากกุลบุตรผู้มาบรรพชาอุปสมบทเป็นบรรพชิตภิกษุในพระพุทธศาสนา ย่อมออกจากสกุลที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทั้งอุปนิสัยใจคอ มรรยาทและความประพฤติย่อมไม่เหมือนกัน เมื่อมาบรรพชาอุปสมบทถือเพศเป็นสมณะแล้ว ต่างคนต่างประพฤติปฏิบัติขนบธรรมเนียมตามชอบใจ เหมือนคลุ่ส่ส่ไม่ได้ เพราะหมู่คณะที่ตั้งอยู่โดยไม่มีอะไรเป็นหลัก ย่อมไม่มั่นคงยั่งยืนถาวร พระพุทธองค์ จึงทรงตั้งวินัยบัญญัติขึ้นไว้เพื่อเป็นบรรทัดฐานแบบอย่าง สำหรับปรับความประพฤติ ของเหล่าภิกษุให้เป็นไปในแนวเดียวกันตามวินัยบัญญัติ

ประเด็นสำคัญพระภิกษุ หรือสามเณรนอกอุโทษหนักสุดให้สละสมณะเพศขอบเขตความผิดที่ต้องสละสมณะเพศ ตามพระพุทธบัญญัติมี 4 ประการ คือ

- 1) เสพเมถุน คือ ร่วมเพศ
- 2) ลักทรัพย์
- 3) ผ่าสัตว์ (แม้อยู่ในครรภ์)
- 4) อวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน (ฉาน สมาบัติ วิโมกข์ นิพพาน ธรรมอันยิ่งของมนุษย์)

โทษสถานหนักทั้ง 4 นี้ แก้ไขไม่ได้ เรียกว่า ปาราชิก (ผู้พ่ายแพ้) สรุปความว่า อาบัติปาราชิกมี 4 สิกขาบทต้องเข้าแล้ว ต้องขาดจากความเป็นภิกษุ เหมือนกับโทษประหารชีวิตในทางโลกบทลงโทษก็คือให้ขาดจากความเป็นบรรพชิต

ต่อมาคือโทษระดับกลาง ที่สามารถแก้ไขได้โดยการอยู่ปริวาสภิกษุอยู่ปริวาส ต้องประพฤติวัตร [เป็นธรรมเนียมที่พระสงฆ์ปฏิบัติให้เป็นแบบเดียวกันและนำมาซึ่งความเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น -ผู้เขียน] วัตร หมายถึง กิจพึงกระทำ, หน้าที่, ขนบธรรมเนียม, ประเพณี, การประพฤติ, การปฏิบัติ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 อย่าง คือ กิจวัตรจริยาวัตร วิถีวัตร เป็นต้น) และโทษระดับเบาโทษเบาที่แก้ไขได้ โดยการแสดงอาบัติต่อหน้าสงฆ์ คณะหรือบุคคล โดยพิสดารว่าข้าพเจ้า จะไม่ทำพูด/คิด อีกดังนี้ เป็นต้น

โทษสถานหนักเปรียบเหมือนกับโทษประหารชีวิตในทางโลก ซึ่งทางโลกโทษหนักก็คือประหารชีวิตเช่นกัน แต่เนื่องด้วยบรรพชิตกับคฤหัสถ์มีความประพฤติและบทลงโทษต่างกันโดยสิ้นเชิง จากตัวอย่างนี้

อาชญากรรมที่ถูกลงโทษ ตูเล และได้รับการบำบัดฟื้นฟูไปพร้อมๆ กัน สำหรับการลงโทษประหารชีวิตนั้น จะต้องมิบบัญญัติที่กำหนดไว้ชัดเจนโดยกฎหมาย ในขณะเดียวกัน การพิจารณาพิพากษาโทษของศาลก็ควรที่จะยืดหยุ่นได้ เช่น ในกรณีของอาชญากรที่รู้จักสำนึกในความผิด และพยายามที่จะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น ก็สมควรที่จะได้รับการลดหย่อนโทษ ส่วนหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ก็จะช่วยให้ประชาชนผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้มีศีลธรรม (พระมหาศุภชัย ปิยธมมชโย (ติวป), 2545, หน้า 20)

จะเห็นว่ากรอบความผิดและระดับวิธีการลงโทษที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้นมีระดับความหนักเบาที่แบ่งแยกชัดเจน ว่าความผิดขนาดไหน ขอบเขตการลงโทษแค่ไหน ผู้วินิจฉัยลงโทษต้องอ้างอิงพระธรรมวินัย ไม่สามารถใช้ออคติ (ความลำเอียง) ไปชมชู่ รังแก ผู้กระทำความผิดเกินขอบเขตได้แต่กรอบความผิดและระดับวิธีการลงโทษที่กฎหมายบ้านเมืองนั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่งโดยสิ้นเชิงพระพุทธศาสนายืนยาวถึง 2,500 กว่าปี โดยเอาพระธรรมวินัยเป็นใหญ่ ไม่ได้เอาตัวบุคคลเป็นใหญ่

การลงโทษตามหลักพุทธจริยศาสตร์ พบว่า พระพุทธศาสนาไม่มีข้อเสนอเชิงปรัชญาใด ๆ เกี่ยวกับการลงโทษ ประหารชีวิต การสอนให้รักษาศีล 5 เป็นข้อเสนอเชิงปัจเจกบุคคล ไม่เกี่ยวกับการปกครองรัฐ ส่วนในด้านคำสอนให้ประชาชนทั่วไปรักษาเบญจศีลและปฏิบัติตามเบญจธรรมนั้น อาจมองได้ว่า พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต แต่โดยทั่วไป พระพุทธศาสนาไม่ได้ กล่าวถึงการลงโทษประหารชีวิตไว้โดยตรง ผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะว่า การลงโทษประหารชีวิต ยังคงจำเป็น

สำหรับสังคมไทย แม้ว่าจะเป็นกรกระทำที่ผิดศีล และเป็นบาปก็ตาม แต่ก็ ถือว่าเป็นบาปตามหน้าที่ เป็นบาปด้วยความจำเป็น และกระบวนการยุติธรรมของไทย มีความเมตตา กรุณา ต่อผู้ต้องโทษตามสมควรแล้ว ในขณะที่เห็นว่าผู้ต้องโทษนั้นไม่ได้มีความเมตตา กรุณาต่อสังคมเลย ในด้านการวางท่าทีทั้งต่อตนเองและต่อผู้ต้องโทษ ประหารชีวิต คือ ควรมีท่าทีต่อตัวเองคือ ให้วางอุเบกขา และวางท่าทีต่อผู้ต้องโทษ ประหารชีวิต คือ ให้คิดว่าเป็นไปตามหลักกฎหมายแห่งกรรม ผู้ใดสร้างกรรมอันใดไว้ ก็ย่อม ได้รับผลของกรรมนั้น (พงศกร ไพฑูลย์, 2545, หน้า 50)

จากการเทียบเคียงโทษทางพระพุทธศาสนาแล้วโดยเฉพาะกับบรรพชิตถือว่าร้ายแรงในระดับหนึ่ง แต่ไม่ถึงขนาดรุนแรงเท่ากับกฎหมายบ้านเมืองหรือประเทศแวนแคว้นต่าง ๆ ได้

5. บทสรุป

1. หลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาทางพระพุทธศาสนา มีหลักประพจน์หรือหลักการปฏิบัติที่เรียกว่า ศีล คือ การรักษาสำรวมกาย วาจา ตลอดจนการประพจน์ขึ้นสูงรวมถึงจิตใจประกอบไปด้วย ศีล 5, 8, 10, 227 สำหรับพุทธบริษัท โดย Charles K. Fink กล่าวโดยสรุปว่า อหิงสา คือ หลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนาผู้เขียนเห็นว่า เรื่องจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาควรจะประพจน์ให้สมบูรณ์ตามข้อดเว้นของศีลนั้น ๆ

2. การลงโทษ ควรแยกให้ชัดว่าเป็นเรื่อง ของการลงโทษใคร บรรพชิตหรือไม่ใช่บรรพชิต เพราะกรอบความผิดและระดับวิธีการลงโทษที่ทรงบัญญัติขึ้น มีระดับความหนักเบาที่แบ่งแยกชัดเจน ว่าความผิดขนาดไหน ขอบเขตการลงโทษแค่ไหน ผู้วินิจฉัยลงโทษต้องอ้างอิงพระธรรมวินัยไม่สามารถใช้อคติ (ความลำเอียง) ไปข่มขู่ รั้งแก ผู้กระทำความผิดเกินขอบเขตได้แต่กรอบความผิดและระดับวิธีการลงโทษที่กฎหมายบ้านเมืองใช้

บรรณานุกรม

คงศักดิ์ ต้นไผจิตร .(2552). **พุทธอรรถจริย**. กรุงเทพฯ: ดีเอ็มจี.

ชัยวัฒน์ สถาอานนท์. (2547). พิมพ์ครั้งที่ 11. **การไม่ใช้ความรุนแรง. เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา (Peace Studies)**. สาขาศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พงศกร ไพฑูลย์. (2545). **การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์ เรื่อง ประเด็นจริยธรรมในการลงโทษประหารชีวิต ตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระมหาศุภชัย ปิยธมฺมชโย (ติวโป). (2545). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องพุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). พิมพ์ครั้งที่ 11/2. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

อดิศักดิ์ ทองบุญ. (2551). **รวมบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาการประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติและการสัมมนาทางวิชาการนานาชาติ ครั้งที่ 1 พระพุทธศาสนากับจริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อรรถ มีแสง. (มปป.). เอกสารประกอบ การสัมมนาผลงานวิจัยนานาชาติ ครั้งที่ 3. **พระพุทธศาสนา : ความรู้ ความรู้จริงและคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ: นิติธรรมการพิมพ์.

- Boonin, David. (2008). **The Problem of Punishment**. New York: Cambridge University Press.
- Duff, R. A. (2001). **Punishment, Communication, and Community**. New York: Oxford University Press.
- Golash, Deidre. (2005). **The Case Against Punishment**. New York: New York University Press.
- Goodman, Charles. (2009). **Consequences of Compassion**. New York: Oxford University Press.
- Harvey, Peter. (2000). **An Introduction to Buddhist Ethics**. Cambridge. UK: Cambridge University Press.
- Keown, Damien. (2004). **A Dictionary of Buddhism**. New York: Oxford University Press.
- Keown Damien. (2005). **Buddhist Ethics: A Very Short Introduction**. New York: Oxford University Press.
- Magnani, Laura and Wray, Harmon. (2006). **Beyond Prisons: A New Interfaith Paradigm for Our Failed Prison System**. Minneapolis: Fortress Press.
- http://www.kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=3966 (เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 21 ตุลาคม 2558)
- http://sta.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=415&Itemid=423 . (เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 10 ก.พ. 2559).